

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 244/2020-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditsša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 44/2013 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia

základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 44/2013 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi v súlade s Dodatkom č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 a čl. X ods. 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k rozvrhu práce. V zmysle čl. X ods. 5 písm. c) rozvrhu práce bola vec sťažovateľky 17. októbra 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi, ktorý je v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom štvrtého senátu ústavného súdu pracujúceho v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobcovia sa žalobou smerujúcou proti sťažovateľke domáhali ochrany osobnosti a zaplatenia primeraného zadosťučinenia. Napadnuté konanie okresného súdu nebolo do dňa doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu skončené, pretože okresný súd nerozhodol o trovách konania.

4. Sťažovateľka okrem chronológie jednotlivých úkonov v napadnutom konaní okresného súdu okrem iného uviedla, že *„z článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a aj z... ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a Civilného sporového poriadku vyplýva pre všeobecný súd povinnosť postupovať v konaní rýchlo a bez zbytočných prietáhov. Z obsahu tohto spisu je zrejmé, že odporca tieto zákonné ustanovenia v tomto konaní nerešpektuje, čím sa toto konanie zbytočne predlžuje a vznikajú zbytočné prietahy v konaní. Samotná skutočnosť, že toto konanie trvá už 5 rokov a 10 mesiacov, čo je neprimerane dlhá doba preukazuje porušenie môjho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.*

Takáto dĺžka konania predlžuje stav mojej právnej neistoty do tej miery, že moje právo na súdnu ochranu sa stáva iba iluzórnym právom.

Od doručenia rozsudku Okresného súdu Dolný Kubín sp.zn. 7 C 44/2013 zo dňa 18.1.2017 sú v tomto konaní znovu zbytočné prieťahy, ktoré zapríčinil odporca nesprávnym rozhodnutím o trovách konania, keď mne sťažovateľke nepriznal náhradu trov konania, hoci som mal úplný úspech v tomto konaní. Táto vec sa stala reštančnou vecou a napriek tomu odporca vo veci riadne nekoná. Do dnešného dňa nebolo rozhodnuté o trovách tohto konania. Konanie odporcu je možné pokladať za konanie spôsobom, ktorému chyba účelnosť a efektívnosť, čo má výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku tohto občianskeho súdneho konania.“.

5. Na základe už uvedeného sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 uvedených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľka sa zároveň domáha, aby ústavný súd v napadnutom konaní prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov. Okrem toho sa sťažovateľka domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € a náhrady trov konania v sume 346,26 €.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

13. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré sťažovateľka vidí v neprimeranej dĺžke napadnutého konania ako celku a v nečinnosti okresného súdu, ktorý po právoplatnosti rozsudku vo veci samej do podania ústavnej sťažnosti nerozhodol o trovách konania.

14. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov“, ktoré je zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

15. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08). Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor

ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

16. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

17. Lustráciou ústavný súd zistil, že výrok I rozsudku okresného súdu sp. zn. 7 C 44/2013 z 18. januára 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým bola žaloba žalobcov zamietnutá, nadobudol právoplatnosť 15. februára 2017. Ústavná sťažnosť sťažovateľky namietajúca postup okresného súdu v napadnutom konaní bola ústavnému súdu doručená 26. februára 2019, teda zjavne po tom, keď okresný súd konajúci vo veci sťažovateľky v merite veci právoplatne rozhodol.

18. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a pretože sťažovateľka sa v predmetnej veci domáhala ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď v napadnutom konaní v časti rozhodovania vo veci samej pred okresným súdom namietané porušenie označených práv už netrvalo, a teda bola odstránená jej právna neistota, prichádza do úvahy odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

19. Sťažovateľka však podanou ústavnou sťažnosťou namieta aj prieťahy v napadnutom konaní v čase po nadobudnutí právoplatnosti výroku I rozsudku okresného súdu spočívajúce v nečinnosti okresného súdu pri rozhodovaní o trovách konania.

20. Zo súdneho spisu, ktorý bol vyžiadaný ústavným súdom, bolo zistené, že výrokom II rozsudku okresného súdu nebola sťažovateľke priznaná náhrada trov

konania. Proti tomuto výroku rozsudku okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie a tento výrok bol uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 161/2018 z 28. augusta 2018 zrušený a vec v tomto rozsahu bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Uznesením okresného súdu sp. zn. 7 C 44/2013 z 30. novembra 2018, právoplatným 28. decembra 2018, bol sťažovateľke priznaný nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Uznesením okresného súdu sp. zn. 7 C 44/2013 z 11. februára 2019 boli žalobcovia zviazaní spoločne a nerozdielne zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľky náhradu trov konania vo výške 1 284,41 €. Proti tomuto uzneseniu sťažovateľka podala sťažnosť. Uznesením okresného súdu sp. zn. 7 C 44/2013 z 10. mája 2019, právoplatným 25. mája 2019, bolo zmenené uznesenie okresného súdu z 11. februára 2019 tak, že žalobcom bola uložená povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne právnomu zástupcovi sťažovateľky náhradu trov konania vo výške 1 588,30 €.

21. Ústavný súd v tomto bode poukazuje na svoju judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), podľa ktorej nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem zbytočné priet'ahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

22. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, II. ÚS 600/2017, III. ÚS 638/2017). Na kratšie obdobia nečinnosti všeobecného súdu ústavný súd spravidla prihliada len vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku súdneho konania (rovnaké závery ústavný súd vyslovil taktiež napr. v III. ÚS 199/02 alebo I. ÚS 57/01).

Ústavný súd už tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietáhoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05).

K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

23. Ústavný súd je podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáhal v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

24. Ústavný súd konštatuje, že v podanej ústavnej sťažnosti je jej petit oddelený od ostatných častí, preto predmetom prieskumu ústavného súdu v tejto veci nebolo obdobie, počas ktorého sa súdny spis nachádzal na krajskom súde, t. j. od 5. apríla 2017 do 10. novembra 2017, od 26. marca 2018 do 14. mája 2018 a od 25. júna 2018 do 24. septembra 2018 (spolu približne 11 mesiacov), keďže sťažovateľka postup krajského súdu nenamietala v ústavnej sťažnosti. Ďalej si ústavný súd v konaní vedenom pod sp. zn. Rvp 13626/2016 (II. ÚS 85/2018) vyžiadal súdny spis, ktorý sa nachádzal mimo dispozičnej sféry okresného súdu viac ako 2 mesiace (od 27. novembra 2017 do 7. februára 2018).

25. Z uvedeného vyplýva, že z celkovo 27 mesiacov (od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej do právoplatnosti rozhodnutia o výške trov konania) okresný súd mal možnosť ovplyvňovať priebeh približne v rozsahu 14 mesiacov.

26. Ústavný súd tiež poznamenáva, že ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená po právoplatnosti rozhodnutia okresného súdu o nároku sťažovateľky proti žalobcom a po rozhodnutí okresného súdu o výške trov konania, ktoré bolo advokátovi sťažovateľky relevantne doručené 26. februára 2019. Okresný súd však toto rozhodnutie doručil do elektronickej schránky advokáta už 11. februára 2019 (s predmetom správy „7C/44/2013-737 uznesenie, K: 5/3“). Advokát sťažovateľky ako odborne spôsobilá osoba musel vedieť, že toto uznesenie sa týka výšky trov konania. Z tohto dôvodu ústavný súd konštatuje, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti bola už nastolená právna istota sťažovateľky týkajúca sa jej nároku na trovy konania a čiastočne aj výšky trov konania.

27. Ústavný súd zároveň uvádza, že sťažovateľka v napadnutom konaní okresného súdu využila opakovane opravné prostriedky proti rozhodnutiam o trovách konania, a preto si musela byť vedomá toho, že tým prirodzene dochádza k oddialeniu rozhodnutia týkajúceho sa trov konania.

28. Ústavný súd však neignoruje skutočnosť, že okresný súd rozhodoval o trovách konania približne 14 mesiacov. Uvedenú dĺžku rozhodovania okresného súdu je síce možné považovať za určitý prieťah v konaní, avšak, zohľadňujúc tiež povahu veci, o ktorej okresný súd rozhodoval (trovy konania), tento prieťah už na prvý pohľad nedosahuje takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu (aj z dôvodov uvedených v bodoch 25 a 26), ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nevymedzoval konkrétne časové úseky nečinnosti okresného súdu ani nepovažoval za potrebné osobitne opisovať jeho neefektívnu alebo nesústredenú činnosť v napadnutom konaní. Ako už totiž bolo uvedené (bod 21), nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

29. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

30. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu